ПРОЛОГ

Елла

(Лос-Анджелес, Каліфорнія, 1972)

Узяти високу ноту — витягнути *до*, потім опуститися в нижчий регістр і видати скет*: *бі-да-боп, дабду-ді, ф'юї*! Під час виконання я розчиняюся в ритмі. Не думаю про те, що буде далі. Тіло, м'язи, шкіра самі знають, чого чекати. Нема потреби вдаватися до якихось спеціальних трюків. Треба просто бути в моменті, у цьому просторі. Ви знаєте, як це — бути досконалим. Те саме стосується музичної ноти, темпу, акорду, пісні, яка лине вічно.

«Ну ж бо, дівчино. У тебе є все».

Мелодії та вірші складаються й лунають у моїй голові так само легко й безперешкодно, як мені дихається. Я гублюся в магії звуку й музики, та не можу лишатися в цій бульбашці досхочу.

Повіває легкий вітерець. Насичений аромат троянд «крайслер імперіал» лоскоче носа. Я сиджу за столиком у патіо біля свого будинку в Беверлі-

---

* Скет — джазова вокальна імпровізація, виконання довільних складів під імпровізовану мелодію. — *Тут і далі, якщо не зазначено інше, примітки перекладачки.*

Гіллз, умостивши дупу на червоно-білу подушку на металевому стільчику. Чималу таку подушку, бо дупа в мене теж нівроку, та це неважливо.

Я насолоджуюся квітами й сонцем, та, як для квітня, тут дещо спекотно. Над столиком розгорнута парасоля — вона захищає від сонячного удару, та не рятує від поту на чолі.

— Елло, ти хочеш провести це саме тут? — постає з-за розсувних скляних дверей моя кузина Джорджіана.

Вона вдягнена яскраво й зі смаком: довгий червоний жилет, квітчаста блузка й темно-сині слакси. Ми з нею вже геть не юні — скоро стукне по п'ятдесят п'ять. Та, на відміну від мене, у Джорджіани не набрякають щиколотки, і коли вона стає на ваги у ванній, стрілка на них не стрибає мов навіжена. Кузина міцно тримається на ногах і вдвічі жвавіша, ось і тепер вправно несе тацю з великим скляним дзбанком чаю з льодом, двома трьохсотп'ятдесятиграмовими склянками й довгастими ложками. Це її улюблений модний набір із круговим візерунком, куплений в універмазі Gimbels; вона нагадує про це щоразу, як виймає посуд із серванта. Проте мене більше цікавить, скільки на таці лимона й цукру і для чого вона так тоненько накраяла банановий торт.

— Нащо це все?

— Не вдавай, наче не знаєш, — відрізає вона. — Я казала тобі про це інтерв'ю ще два тижні тому.

Я знаю про інтерв'ю. Просто не хочу його давати.

— Інтерв'ю? Яке ще інтерв'ю?

— Таке саме, як ти вже тисячу разів давала.

Вона глухо гупає тацею об стіл. Так можна й склянки побити, але ні, жодних друзок не розлітається.

— Байдуже, скільки інтерв'ю я роздала, проте ніколи жодного не хотіла, — відбиваюсь, та швидко корюся долі. — А з ким розмова? Що за газета?

— Журнал Ms*. Елло, я тобі все це вже розповідала.

— Нагадай ще раз, — кажу різкіше, ніж планувала, й одразу помічаю шоковані очі Джорджіани. — Прошу дуже, якщо твоя ласка.

— Це інтерв'ю інакше. Воно не про тебе.

— Тоді нащо мені це?

— Ідеться про Мерилін.

Я вже була потягнулася до торта — і тепер бачу, як тремтять пальці. Опускаю руку й пильно дивлюся на Джорджіану, намагаючись не видавати своїх почуттів, і так досить. Сама ідея поговорити про Мерилін засмучує.

— Чому вони не лишать її спочивати з миром? Десять років по смерті — а її ім'я досі в усіх на язиці на всіх кінцях світу.

Джорджіана нетерпляче зітхає.

— Це спеціальний випуск на вшанування десятих роковин смерті Мерилін; ідеться про те, що змінилося відтоді в Америці, а що ні. Особливо для жінок.

— Маєш на увазі, для білих жінок?

Ms. — американський феміністичний журнал, який заснували 1971 року феміністка другої хвилі й громадсько-політична активістка Ґлорія Стайнем та афроамериканська феміністка й захисниця дітей Дороті Пітман Ґюз.

— Та, звісно, білих, — без вагань відказує Джорджіана. — Але одна зі співзасновниць журналу — чорна*. Дороті Пітман Г'юз. Я перевірила.

— А чому я не бачила цього журналу Ms. у газетних кіосках?

— Та ти вже кількадесят років не ходиш по газети. Крім того, він новий. Хіба я не казала? — наливає холодний чай у склянку. — Якщо не казала, то ось: він геть новий. Але друга співзасновниця — Ґлорія Стайнем, і у видавничих колах Нью-Йорка подейкують, що це видання стане голосом американських феміністок.

Джорджіана відходить від стола до квітника під розсувними дверима. Але в дім не вертається. Вона мацає стебла, перебирає троянди «крайслер імперіал», торкається листочків і пелюсток, наче ті без її допомоги не розквітнуть. Це якась марна справа, адже відтоді, як я їх посадила, кущі пречудово цвітуть щороку.

— Нарешті жінки, які мають що сказати, отримали трибуну для висловлювання, — наполягає Джорджіана, яка завжди намагається звучати як сучасна жінка; водночас і далі мордує мої троянди. — Ти не згодна, Елло?

Я ігнорую її запитання.

— Джорджіано, в нас є садівник. Ти не мусиш цього робити.

---

* У тексті збережено лексику, притаманну США 1950–1960-х років, для відтворення історичного контексту періоду сегрегації. — *Примітка відповідальної редакторки.*

Кузина скоса зиркає на мене — а це збіса непросто, адже вона не дивиться мені в обличчя. Та хоч вона до мене й спиною, я все одно відчуваю цей нищівний погляд.

— Ms. планує в серпневому номері величезний матеріал про Мерилін, — опускає руки на стегна. — І не зашкоджу я твоїм дорогоцінним трояндам.

Вона береться за ручку розсувних дверей і смикає так різко, що ледь не вириває з пазів:

— Репортерка от-от прибуде.

У мене все стискається всередині.

— Не поводься так, наче для тебе новина, що я не люблю журналістів. Завжди не любила.

— Гадала, цього разу ти аж так не противитимешся, — каже вона.

— Джорджіано, я така, яка є. Я співаю. Не обов'язково видобувати з мене щось більше. Мої нинішні чи колишні почуття до Мерилін — то моя справа.

— Аг-га, звісно, — бурчить Джорджіана. — Елло, Ґлорія Стайнем — не та людина, з якою варто клеїти дурня. Тобто вона — з нового покоління. Не зашкодить, якщо твоє ім'я з'явиться на шпальтах журналу, який читає ця молодь.

Я знаю, що кузина не поступиться, але й здаватися відмовляюся.

— Журнал цей, може, встоїть, а може, й ні, — вона кидає погляд через плече. — Норман натякнув на це. Але твої слова про Мерилін усі запам'ятають.

— Коли це ти спілкувалася з Норманом?

— Днями. Він чув про статтю і згадав про неї.

Норман Ґранц багато років був моїм менеджером, а тепер живе у Швейцарії, та досі опікується мною.

— То, підозрюю, мені таки краще придумати, що сказати.

— Не будь такою, Елло, — закочує очі Джорджіана.

— Дещо я змінити не в змозі.

Я спостерігаю, як вона йде, розсуває двері та ступає до будинку, а тоді згадую Мерилін та наше знайомство: усі пережиті злети й падіння.

Уявіть, що ви берете участь у перегонах у Ле-Мані*, змагаєтесь на швидкість і витривалість за кермом ягуара. Прагнучи випередити інших, безстрашно обходите кути, прискорюєтесь на поворотах, тиснете педалі на повну й невпинно мчите прямою трасою. На такій швидкості минулому вас не наздогнати. Ви постійно в русі, бо знаєте: спинився — програв.

Я не спиняюся. Мерилін теж не хотіла спинятися. Як і я, вона намагалася лишити минуле за спиною, споглядати біль лише в дзеркалі заднього огляду. Як і я, вона хотіла відігнати спогади, що нас ріднили: про смерть матері, про злого вітчима, про сиротинець та ранній шлюб, що так швидко зійшов на пси. Те все здавалося сном.

Я ніколи не хотіла пам'ятати минуле. А позбутися такої значної частини себе — *справді* боротьба. На час знайомства з Мерилін я зависла між минулим і теперішнім. Я була Королевою джазу, а вона — Королевою блакитного екрана. Проте, як завжди буває з успішними артистами, зовні глядачі бачили одних жінок, а за зачиненими дверима ми були зовсім іншими.

Такі дві артистки майже не мали шансів зустрітися поза тими звичними майданчиками, де перетиналися обрані представники Голлівуду й музичної сцени: нічними клубами, церемоніями нагороджень, прокуреними гримерками, де ми розслабляємося й відпускаємо себе.

Але в нас усе сталося інакше. Наша зустріч не була випадком чи рекламним трюком; до неї спричинилася пісня.

Спершу то не був «цукерково-букетний період». Принаймні для мене. Я тоді чіплялася за давно згаслу любов і приховувала свою поразку за всіма можливими виступами й студійними записами, які тільки вдавалося організувати моєму менеджеру. Та Мерилін таки знайшла спосіб достукатися до мене. І я непроста людина. Але та дівчина... Її другим ім'ям мало б стати «рішучість». Присягаюся, вона була з іншого світу. Вона нагадувала мені про мене. І, здається, я теж так впливала на неї, аж доки... що ж... доки все не пішло шкереберть.

Лунає дверний дзвоник. Джорджіана розсуває двері.

— Вона тут. Хочеш, щоб я залишилася?

Я опускаю руку в кишеню спідниці й дістаю пачку жуйки.

— Ні, я в нормі. Знаю, про що розповісти. Скажи тій журналістці, хай виходить сюди. Я готова як ніколи.

---

* 24 години Ле-Мана — найдавніші престижні перегони на витривалість, що проходять біля міста Ле-Ман у Франції.